

Mogelijke opwaardering van het leefloon en sociale minima: simulatie van een aantal mogelijke aanpassingsscenario's

maart 2008

Technische nota DG Beleidsondersteuning,
FOD Sociale Zekerheid

Versie: AanpassingLeefloonenMinima_TechnischnotaMIMOSISV1.doc van
14 maart 2008

Inhoudstafel

1	INLEIDING.....	1
2	RAMING VAN DE BUDGETTAIRE IMPACT PER MAATREGEL.....	2
3	REFERENTIES.....	6
4	BIJLAGE 1: TECHNISCHE BEMERKINGEN BIJ DE IMPLEMENTATIE VAN DE GESIMULEERDE MAATREGELEN MET MIMOSIS	7

1 INLEIDING

Naar aanleiding van het wetsvoorstel "tot wijziging van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie teneinde het leefloon op te trekken tot boven de armoedegrens en het aan samenwonenden toegekende bedrag af te stemmen op het aan alleenstaanden toegekende bedrag" ontving het Rekenhof van de Kamervoorzitter de vraag naar de mogelijke meerkost voor de Staat van een aantal aan het wetsvoorstel gerelateerde beleidsmaatregelen. Meer specifiek werden volgende vragen voorgelegd aan het Rekenhof:

- de kosten voor de Staat van het optrekken van het leefloon tot boven de armoedegrens,
- de gelijkschakeling van het aan samenwonenden toegekend bedrag van het leefloon met het bedrag dat alleenstaanden ontvangen,
- de kosten van het optrekken tot de armoedegrens van alle gewaarborgde minimumuitkeringen die momenteel onder die grens liggen.

In deze nota stellen we een schatting voor van de mogelijke kostprijs van deze beleidsopties. Om deze vragen te beantwoorden maken we gebruik van het microsimulatiemodel MIMOSIS (MICrosimulation MOdel for Belgian Social Insurance Systems).¹

Het model maakt gebruik van een steekproef van geanonimiseerde maar individuele administratieve gegevens. Het is door het gebruik van deze microgegevens dat een gedetailleerde analyse van de impact op het budget en de inkomensverdeling van wijzigingen in een aantal domeinen van de sociale zekerheid mogelijk wordt.

De beleidsdomeinen waar MIMOSIS zich in eerste instantie op richt zijn: sociale zekerheidsbijdragen, pensioenen, werkloosheidsuitkeringen, inkomensgaranties, ziekte- en invaliditeitsuitkeringen en familiale uitkeringen. Voor elke hervorming wordt via een geïntegreerde belastingmodule tevens het effect berekend op de verschuldigde personenbelasting. Het model is gebaseerd op administratieve gegevens afkomstig uit het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid.

In volgende sectie geven we een overzicht van de geschatte budgettaire impact van de verschillende voorgestelde maatregelen op het budget van 2008. Om te begrijpen hoe we aan deze raming komen, zijn een aantal meer technische bemerkingen noodzakelijk. Deze bemerkingen worden maatregel per maatregel toegelicht in bijlage 1 van deze nota. In onderstaande box nemen we wel de

¹ Zie volgende referentie voor meer info met betrekking tot het model http://socialsecurity.fgov.be/NL/nieuws_publicaties/publicaties/mimosis/

belangrijkste bedenkingen op die van belang zijn om de gesimuleerde resultaten te duiden.

- We werken met een model dat zowel voor de onderliggende gegevens als voor de wetgeving de situatie van 2001 als referentiepunt heeft.²
- Er werd wel rekening gehouden met tussentijdse veranderingen in de regelgeving, zoals de bepaling van de categorieën in de sociale bijstand, indien dat voor de implementatie van gesimuleerde maatregelen noodzakelijk was.
- Om maatregelen te simuleren worden nominale bedragen in het model aangepast met de procentuele aanpassing van het bedrag dat de wetgever in 2008 denkt in te voeren.
- Om de kostprijs van een maatregel te bepalen passen we de procentuele verandering van het gesimuleerde budget toe op het geraamde budget van 2008.
- De berekeningen zijn gebaseerd op een steekproef van 305.019 individuen. De resultaten werden opgehoogd tot het niveau van de totale populatie door gebruik te maken van extrapolatiecoëfficiënten.

2 RAMING VAN DE BUDGETTAIRE IMPACT PER MAATREGEL

Voor ieder van de drie gestelde vragen, simuleren we de budgettaire impact voor twee verschillende scenario's. De twee scenario's die per vraag worden toegepast, verschillen in het precieze niveau van de armoedenorm tot dewelke de uitkeringen zullen worden opgetrokken.³

De basissimulaties van de verschillende maatregelen worden uitgevoerd met gegevens voor het bijdrage- en inkomstenjaar 2001. Behoudens de bepaling van de categorieën in de sociale bijstand en de invoering van minimumuitkeringen voor ziekte vanaf 7 maand, houden we geen rekening met tussentijdse veranderingen in de regelgeving. We implementeren maatregelen in de mate van het mogelijke wel op een relatieve manier. Dit wil zeggen dat we nominale bedragen uit 2001 verhogen met het percentage waarmee ze in de toekomst vermoedelijk zullen verhoogd worden. Dit levert ons een schatting op van de impact van de maatregel op het budget in 2001.

² Er werd gekozen om in eerste instantie de wetgeving van het jaar 2001 te modelleren omdat de onderliggende data betrekking hebben op dat jaar. De wetgeving van meer recente jaren kan eveneens op deze gegevens gemodelleerd worden, maar dit werd tot nog toe niet gedaan omwille van tijdsbeperkingen.

³ De keuze van de twee verschillende armoedenormen die in deze nota gehanteerd worden, wordt verder toegelicht in sectie 4.1 van deze nota.

Om een meer realistische inschatting te maken van de budgettaire impact van iedere maatregel passen we de procentuele verandering in het budget van 2001 toe op het analoge geraamde budget van 2008.

Concreet betekent dit dat we de verschillende hervormingen volgens de volgende drie stappen simuleren:

- Omschrijving van een sociaal zekerheidssysteem voor en na de hervorming. De nominale bedragen in het systeem voor de hervorming zijn deze van 2001. De nominale bedragen voor het systeem na de hervorming zijn de bedragen van 2001, aangepast met de procentuele verandering van die bedragen die de beleidsmaker mogelijk in 2008 zou kunnen invoeren.
- Simulatie van het budget voor het systeem voor en na de hervorming.
- Toepassing van de procentuele verandering in het gesimuleerde budget op het geraamde budget voor 2008.

Het zijn deze laatste geraamde resultaten die we rapporteren in Tabel 1. In kolom 1 van Tabel 1 nemen we voor ieder deelbudget de procentuele verandering, geschat met gegevens van 2001, op. In kolom 2 van Tabel 1 treft men het geraamde budget voor 2008 in miljoen euro aan. Deze laatste cijfers worden niet geproduceerd door MIMOSIS, maar zijn afkomstig uit externe bronnen. Tenslotte passen we de geschatte procentuele verandering toe op het geraamde budget voor 2008. De aldus bekomen geschatte verandering in het budget in miljoen euro rapporteren we in kolom 3 van Tabel 1.

Tabel 1: Percentages per deelbudget gesimuleerd met gegevens 2001 toegepast op de verwachtingen voor 2008 (effect van de hervorming op deelbudgetten)

	Percentage gesimuleerd met gegevens 2001	Verwachtingen deelbudget 2008 (miljoen Euro)	Verwachte verandering deelbudget (miljoen Euro) $(1+(1)/100)^*(2)-(2)$
	(1)	(2)	(3)
1 Vraag 1: Het optrekken van het leefloon tot boven de armoedegrens			
Scenario 1: armoedenorm van 777 euro			
Leefloon	24,72	479,40 ⁴	118,5 ⁵
Scenario 2: armoedenorm van 822 euro			
Leefloon	36,88	479,40	176,8
2 Vraag 2: Gelijkgeschakelen van het leefloon bedrag samenwonenden en alleenstaanden			
Scenario 1: armoedenorm van 777 euro			
Leefloon	34,35	479,40	164,7
Scenario 2: armoedenorm van 822 euro			
Leefloon	47,41	479,40	227,3

⁴ FOD Sociale Zekerheid (2008), p. 60 (lijn Leefloon, kolom Initieel bedrag 2008). Merk op dat het hier enkel gaat om het bedrag dat ten laste is van de Staat en niet het bedrag dat ten laste is van de OCMW's. Het geraamde bedrag dat we hier gebruiken bevat naast de te vergoeden sociale prestaties ook een vergoeding voor personeelskosten. Aangezien beide componenten niet onderscheiden gerapporteerd worden, passen we het percentage dus op een te ruim bedrag toe.

⁵ Ter vergelijking vermelden we hier dat de jaarlijkse kostprijs van een verhoging van 1% en 2% van het leefloon, in prijzen van 2007, geraamd werd op respectievelijk 4,32 en 8,60 miljoen euro (zie FOD Sociale Zekerheid (2007), p. 64). De hier vermelde cijfers werden geproduceerd met andere gegevens dan deze die in de rest van deze tekst gebruikt worden.

Tabel 1 (vervolg): Percentages per deelbudget gesimuleerd met gegevens 2001 toegepast op de verwachtingen voor 2008 (effect van de hervorming op deelbudgetten)

3	Vraag 3: Optrekken van een aantal gewaarborgde minimumuitkeringen tot de armoedegrens	Percentage gesimuleerd met gegevens 2001	Verwachtingen deelbudget 2008 (miljoen Euro)	Verwachte verandering deelbudget (miljoen Euro) $(1+(1)/100)*(2)-(2)$
		(1)	(2)	(3)
Scenario 1: armoedenorm van 777 euro				
Uitgaven				
	Leefloon	30,29	479,40	145,2
	Inkomensgarantie voor ouderen	-0,00	367,36 ⁶	0,0
	Inkomensvervangende tegemoetkomingen gehandicapten			134,3 ⁷
	ZIV uitkeringen Werknemers	5,96	4.084,50 ⁸	243,4
	ZIV uitkeringen Zelfstandigen	3,80	271,89 ⁹	10,3
	Werkloosheidsuitkeringen	6,11	6.046,67 ¹⁰	369,5
	Gezinsbijslag werknemers	-0,07	3.807,37 ¹¹	-2,7
	Gezinsbijslag zelfstandigen	0,00	374,76 ¹²	0,0
	Pensioenuitgaven werknemers	0,00	15.713,72 ¹³	0,0
	Pensioenuitgaven zelfstandigen	0,00	2.448,55 ¹⁴	0,0
Inkomsten				
	Speciale bijdragen sociale zekerheid	0,54	2.497,59 ¹⁵	13,5
	Personenbelasting	0,20	35.610,40 ¹⁶	71,2
Totaal (uitgaven – inkomsten)				815,3

⁶ FOD Sociale Zekerheid (2008), p. 60 (lijn Inkomensgarantie voor ouderen, kolom Initieel bedrag 2008).

⁷ Dit cijfer werd niet zoals de andere gerapporteerde cijfers afgeleid van een met het model gesimuleerde procentuele verhoging van het budget. Zie Tabel 8, kolom 3 voor de bepaling van dit geraamde bedrag.

⁸ FOD Sociale Zekerheid (2008), p. 29 (lijn RIZIV-uitkeringen, kolom Initieel bedrag 2008).

⁹ FOD Sociale Zekerheid (2008), p. 43 (lijn RIZIV-uitkeringen, kolom Initieel bedrag 2008).

¹⁰ FOD Sociale Zekerheid (2008), p. 29 (lijn RVA-werkloosheid, kolom Initieel bedrag 2008).

¹¹ FOD Sociale Zekerheid (2008), p. 29 (lijn RKW, kolom Initieel bedrag 2008).

¹² FOD Sociale Zekerheid (2008), p. 43 (lijn RSVZ-Gezinsbijslag, kolom Initieel bedrag 2008).

¹³ FOD Sociale Zekerheid (2007), p. 31 (lijn RVP, Initieel bedrag 2007). We nemen hier het cijfer van 2007 omdat voor 2008 enkel nog het cijfer inclusief de kapitalisatiestelsels gepubliceerd wordt.

¹⁴ FOD Sociale Zekerheid (2008), p. 43 (lijn RSVZ-Pensioenen, kolom Initieel bedrag 2008).

¹⁵ FOD Sociale Zekerheid (2007), p. 22 (lijn Specifieke bijdragen, kolom Totaal). We nemen hier het cijfer van 2007 omdat voor 2008 enkel nog het cijfer zonder de bijdragen op pensioenen voor het RIZIV gepubliceerd wordt.

¹⁶ Conjunctuurnota (2007), Tabel III.A.2.2, Bedrijfsvoorheffing (Initiële ontvangsten 2007).

Tabel 1 (vervolg): Percentages per deelbudget gesimuleerd met gegevens 2001 toegepast op de verwachtingen voor 2008 (effect van de hervorming op deelbudgetten)

Vraag 3: Optrekken van een aantal gewaarborgde minimumuitkeringen tot de armoedegrens	Percentage gesimuleerd met gegevens 2001	Verwachtingen deelbudget 2008 (miljoen Euro)	Verwachte verandering deelbudget (miljoen Euro) $(1+(1/100)*(2)-(1))$
	(1)	(2)	(3)
Scenario 2: armoedenorm van 822 euro			
Uitgaven			
Leefloon	39,70	479,40	190,3
Inkomensgarantie voor ouderen	1,93	367,36	7,1
Inkomensvervangende tegemoetkomingen gehandicapten			167,8 ¹⁷
ZIV uitkeringen Werknemers	8,59	4.084,50	350,9
ZIV uitkeringen Zelfstandigen	6,21	271,89	16,9
Werkloosheidsuitkeringen	10,11	6.046,67	611,3
Gezinsbijslag werknemers	-0,10	3.807,37	-3,8
Gezinsbijslag zelfstandigen	0,00	374,76	0,0
Pensioenuitgaven werknemers	0,07	15.713,72	11,0
Pensioenuitgaven zelfstandigen	1,31	2.448,55	32,1
Inkomsten			
Speciale bijdragen sociale zekerheid	0,62	2.497,59	15,5
Personenbelasting	0,32	35.610,40	114,0
Totaal (uitgaven – inkomsten)			1.254,1

3 REFERENTIES

- [1] Algemene Toelichting bij de Begroting 2002 (2001), (webreferentie: [http://epp.eurostat.ec.europa.eu/](http://www.dekamer.be/kvvcr/showpage.cfm?section=flwb&language=nl&cfm=flwbn.cfm?legislat=50&dossierID=1446&inst=K, document 50K1446001.pdf (31/07/2007))).</p>
<p>[2] Conjunctuurnota (2007), Conjunctuurnota 02/07/2007, Brussel: Federale Overheidsdienst Financiën, Studie- en Documentatiedienst.</p>
<p>[3] EU-SILC 2005 (2007), Overview and Results: statistics on income and living conditions, Brussel: FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie, ADSEI, Eenheid SILC.</p>
<p>[4] Eurostat (2008), <a href=)
- [5] FOD Sociale Zekerheid (2007), *Vademecum van de financiële en statistische gegevens over de sociale bescherming in België: periode 2001-2007*, Brussel: Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid, Directie-generaal Sociaal Beleid, Domein Kerngegevens.

¹⁷ Dit cijfer werd niet zoals de andere gerapporteerde cijfers afgeleid van een met het model gesimuleerde procentuele verhoging van het budget. Zie Tabel 8, kolom 5 voor de bepaling van dit geraamde bedrag.

- [6] FOD Sociale Zekerheid (2008), *Vademecum van de financiële en statistische gegevens over de sociale bescherming in België: periode 2002-2008*, Brussel: Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid, Directie-generaal Sociaal Beleid, Domein Kerngegevens.
- [7] RIZIV (2007), Beheerscomité van de uitkeringsverzekering voor werknemers, voorafbeelding van de begroting 2008 en herziening van de begroting 2007, *mimeo*, Brussel: Rijksdienst voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering.
- [8] Steunpunt Armoedebestrijding (2008), <http://www.armoedebestrijding.be/>
- [9] Wetsvoorstel Leefloon (2008), wetsvoorstel "tot wijziging van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie teneinde het leefloon op te trekken tot boven de armoedegrens en het aan samenwonenden toegekende bedrag af te stemmen op het aan alleenstaanden toegekende bedrag", DOC nr. 52 005/001, Brussel: Kamer van Volksvertegenwoordigers.

4 BIJLAGE 1: TECHNISCHE BEMERKINGEN BIJ DE IMPLEMENTATIE VAN DE GESIMULEERDE MAATREGELEN MET MIMOSIS

In deze appendix rapporteren we eerst maatregel per maatregel de op basis van de gegevens voor 2001 geschatte procentuele verandering en een aantal bedenkingen bij de manier waarop dit gegeven berekend werd met MIMOSIS. Vervolgens geven we meer detail over de herkomst van de begrotingscijfers voor 2008. We sluiten deze sectie af met een aantal algemene bedenkingen bij de hier uitgevoerde oefening.

Per maatregel rapporteren we telkens een tabel met 4 gegevens:

- In de kolom "referentiejaar" geven we de waarde van het deelbudget zoals opgenomen in een externe bron voor het jaar 2001,
- In de kolom "Baseline" geven we de waarde die voor dit deelbudget gereproduceerd wordt door het model (i.e. de situatie voor de hervorming),
- In de kolom "Post Reform" geven we het bedrag zoals door het model berekend voor de situatie na de hervorming,
- In de kolom "verschil Post reform en Baseline als percentage van Baseline", geven we de verandering tussen het budget voor en na de hervorming, uitgedrukt als een percentage van het Baseline-budget.

4.1 HET OPTREKKEN VAN HET LEEFLOON TOT BOVEN DE ARMOEDEGRENS

1. In het wetsvoorstel, bijgevoegd bij de vraag van de Kamervoorzitter, wordt gesteld dat men "het" leefloon wenst op te trekken tot boven "de"

armoedenorm.¹⁸ Om een concrete invulling te geven aan de voorgestelde hervorming, dienen een aantal keuzes gemaakt te worden, die we hier eerst toelichten.

2. Normaliter varieert men het niveau van de armoedenorm al naargelang het aantal leden in het gezin.¹⁹ Het leefloon wordt gevarieerd naar gezinssituatie, maar in veel beperktere mate dan de armoedenorm, i.e. men maakt enkel het onderscheid samenwonend, alleenstaand of met gezinslast maar het leefloon varieert verder niet in functie van het aantal personen in het gezin. Indien men wil spreken van het optrekken van "het" leefloon tot boven "de" armoedenorm, zou dit impliceren dat het leefloon dient gevarieerd te worden naar aantal gezinsleden. Deze interpretatie zou een zeer substantiële aanpassing van de leefloonwet vereisen. We veronderstellen dat deze interpretatie niet strookt met de geest van het voorliggende voorstel. Aangezien op sommige plaatsen in het voorstel verwezen wordt naar de armoedenorm van een alleenstaande berekenen we hier scenario's waarbij de armoedenorm van een alleenstaande het uitgangspunt vormt.
3. Zelfs indien men enkel het leefloon van alleenstaanden zou willen optrekken tot aan de armoedenorm voor alleenstaanden, stelt zich de vraag welk niveau van deze norm men beoogt. In het wetsvoorstel is er sprake van een armoedenorm van 777 euro per maand voor een alleenstaande. Dit cijfer is gebaseerd op gegevens uit de EU_SILC enquête van 2004 (en is uitgedrukt in prijzen van 2003). De FOD Economie publiceerde daarnaast ook een armoedenorm van 822 euro per maand voor een alleenstaande op basis van de EU_SILC 2005 gegevens (bedrag uitgedrukt in prijzen van 2004).²⁰ Eurostat publiceert op zijn website armoedenormen voor België van 777 euro, 829 euro en 860 euro per maand voor een alleenstaande voor respectievelijk 2004, 2005 en 2006.²¹
4. We gaan in deze nota niet verder in op de reden waarom het ADSEI en het EUROSTAT cijfer van 2005 van elkaar verschillen. We gaan ook niet in op de vraag wat het meest geschikte nominale niveau van "de" armoedenorm is waarmee nominale bedragen van 1 januari 2008 vergeleken dienen te worden. Om de gevolgen van de gekozen armoedenorm voor het voorstel te verduidelijken zullen we iedere vraag wel trachten te beantwoorden voor twee verschillende scenario's, met name één waarbij de armoedenorm van 777 euro per maand het uitgangspunt vormt en één waarbij de armoedenorm van 822 euro per maand het uitgangspunt vormt.
5. Hoewel in het wetsvoorstel verwezen wordt naar de armoedenorm van 777 euro per maand voor een alleenstaande, is er ook sprake van het

¹⁸ Zie Wetsvoorstel Leefloon (2008), artikel 1.

¹⁹ Zie EU-SILC 2005 (2007), p. 26-28.

²⁰ Zie EU-SILC 2005 (2007), p. 28, Riks of poverty threshold, 1 person household.

²¹ Zie Eurostat (2008), Living conditions and welfare, main indicators, overarching indicators, At risk of poverty threshold.

optrekken van het leefloon tot boven de armoedenorm. Om een concrete invulling te geven aan het idee dat het zou gaan om het optrekken van het leefloon tot boven de armoedenorm, passen we op beide bedragen telkens één spilindexaanpassing van 2% toe. Dit levert voor alleenstaanden respectievelijk de referentiebedragen van 792,54 euro en 838,44 euro op voor scenario 1 en scenario 2.

6. In de leefloonwet is op dit moment voorzien dat het bedrag voor alleenstaanden gelijk is aan 1,5 keer het bedrag van samenwonenden en dat het bedrag van een individu met gezinslast, gelijk is aan 2 maal het bedrag van samenwonenden. Daarom hanteren we voor de invulling van vraag 1 gesteld aan de Kamervoorzitter, in scenario 1 een bedrag van 528,36 euro voor samenwonenden en 1.056,72 euro voor personen met gezinslast. In scenario 2 worden deze bedragen dan respectievelijk 558,96 euro en 1.117,92 euro.
7. De voorgaande bemerkingen maken duidelijk dat we hier enkel varianten simuleren waarbij het leefloon zou worden opgetrokken tot aan een welbepaald nominaal niveau. We gaan hier dus niet in op varianten waarbij er sprake zou kunnen zijn van een meer systematische koppeling tussen jaarlijks variërende armoedenormen enerzijds en het niveau van het leefloon anderzijds.
8. Voor wat de implementatie van deze keuzes in het model betreft, dient opgemerkt te worden dat we geen exacte identificatie van leefloon-opname in onze gegevens hebben. Daarom werd het voorstel gesimuleerd als een aanpassing van de door ons toegekende uitkeringen sociale bijstand voor alle personen jonger dan 65 jaar. We implementeren de opname van sociale bijstand in het model als een toestand die zich voordoet bij het ontbreken van andere informatie. Wanneer een individu volgens onze gegevens voldoet aan bepaalde voorwaarden, waaronder een middelentoets, dan wordt aan dit individu een uitkering toegekend die gelijk staat aan het leefloon. Bij de implementatie van deze middelentoets houden we geen rekening met een aantal inkomensbronnen, zoals roerende en onroerende inkomsten, die in realiteit wel in rekening gebracht worden. We houden evenmin rekening met de beslissing van het individu om het leefloon al dan niet op te nemen. Eenieder die volgens onze gegevens aan de voorwaarden voldoet, krijgt het bedrag toegewezen. We beschikken tenslotte niet over een aanduiding van het feit of het over een individu met een handicap gaat. De groep aan wie het leefloon hier wordt toegewezen is dus ruimer dan de groep die het leefloon in werkelijkheid opneemt. De procentuele verandering in het budget sociale bijstand dat we bekomen, zou een benadering moeten opleveren van de werkelijke verandering in het budget als men veronderstelt dat de personen aan wie in het model de uitkering onrechtmatig wordt toegekend, dezelfde eigenschappen hebben als diegene aan wie de uitkering rechtmatig wordt

toegekend en indien de ontbrekende bronnen voor de middelentoets relatief onbelangrijk zijn.²²

9. In Tabel 2 geven we voor de twee voorgestelde scenario's de leefloonbedragen die momenteel van toepassing zijn, de bedragen die mogelijk geïmpliceerd worden door wat bedoeld wordt onder vraag 1 gesteld aan de Kamervoorzitter, conditioneel op de gekozen armoedenorm, en de procentuele verhoging die op het huidige leefloon zou moeten toegepast worden.

²² De hier geschetste bedenkingen slaan enkel op de implementatieproblemen van de leefloonregeling in het model en zijn te onderscheiden van het feit dat we niet beschikken over een budgettaire raming waarin de sociale prestaties en de door Staat vergoede personeelskosten gescheiden worden (zie voetnoot 4).

Tabel 2: Leefloonbedragen in euro per maand en procentuele aanpassing met het oog op het optrekken van het bedrag tot de vooropgestelde armoedenorm

	Scenario 1: Armoedenorm EU_SILC 2004 (777 euro)			Scenario 2: Armoedenorm EU_SILC 2005 (822 euro)		
	Referentiebedrag op 1 januari 2008 ²³	Voorstel	% aanpassing	Referentiebedrag op 1 januari 2008 ²⁴	Voorstel	% aanpassing
Type leefloontrekker	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Samenwonende persoon	455,96	528,36	15,9	455,96	558,96	22,6
Alleenstaande persoon	683,95	792,54	15,9	683,95	838,44	22,6
Persoon die samenwoont met een gezin te zijnen laste	911,93	1.056,72	15,9	911,93	1.117,92	22,6

10. Het zijn de percentages, gerapporteerd in kolom 3 en 6 van Tabel 2 die we toepassen op alle door ons toegekende uitkeringen sociale bijstand voor personen onder de 65 jaar. De resultaten van deze simulatie rapporteren we in Tabel 3.

Tabel 3: Simulatie van een % verhoging van de uitkeringen sociale bijstand voor personen jonger dan 65 jaar (%'s afgeleid van een voorstel dat het leefloon optrekt tot boven mogelijke armoedenormen)

	Referentiejaar (miljoen Euro)	Baseline (miljoen Euro)	Post reform (miljoen Euro)	Vershil Post reform en Baseline als percentage van Baseline $100 * ((3) - (2)) / (2)$
	(1)	(2)	(3)	(4)
Scenario 1				
Sociale bijstand -65	1.907,34 ²⁵	2.248,16	2.804,01	24,72
Sociale bijstand +65		503,72	503,72	0,00
Scenario 2				
Sociale bijstand -65	1.907,34	2.248,16	3.077,20	36,88
Sociale bijstand +65		503,72	503,72	0,00

11. Voor een correcte interpretatie van het groeipercentage (zie kolom (4) in Tabel 3), dient opgemerkt te worden dat de ophoging van het leefloon, zoals hier gesimuleerd, ook tot gevolg heeft dat meer mensen een gedeeltelijke

²³ Zie Steunpunt Armoedebestrijding (2008), feiten en cijfers, Hoeveel bedragen de minimumuitkeringen en het minimumloon?

²⁴ Zie Steunpunt Armoedebestrijding (2008), feiten en cijfers, Hoeveel bedragen de minimumuitkeringen en het minimumloon?

²⁵ Het hier gerapporteerde bedrag omvat de vermoedelijke realisaties sociale bijstand voor 2001 (zie Algemene toelichting bij de Begroting 2002 (2001)), p. 205). Dit bedrag wordt niet uitgesplitst naar leeftijdsklassen.

opname van een aanvullend leefloon zullen doen. Dit heeft tot gevolg dat de totale uitgaven met meer stijgen dan het vooropgestelde percentage.

4.2 GELIJKSCHAKELEN VAN HET LEEFLOON BEDRAG SAMENWONENDEN EN ALLEENSTAANDEN

12. De tweede vraag bij het wetsvoorstel vraagt naar de mogelijke kost voor de Staat van de gelijkschakeling van het aan samenwonenden toegekend bedrag van het leefloon met het bedrag dat alleenstaanden ontvangen. Aangezien het hier opnieuw een leefloon-simulatie betreft, zijn bij de implementatie van deze hervorming, dezelfde bedenkingen van toepassing als diegene die gemaakt werden in sectie 4.1.
13. We simuleren deze mogelijke aanpassing opnieuw voor de twee verschillende scenario's, i.e. één scenario waarbij de armoedenorm van 777 euro per maand het referentiepunt is en één scenario waarbij de armoedenorm van 822 euro per maand het referentiepunt is.
14. In Tabel 4 geven we voor beide scenario's de leefloonbedragen die momenteel van toepassing zijn, de bedragen die mogelijk geïmpliceerd worden door wat bedoeld wordt onder vraag 2 gesteld aan de Kamervoorzitter en de procentuele verhoging die op het huidige leefloon zou moeten toegepast worden.

Tabel 4: Leefloonbedragen in euro per maand en procentuele aanpassing met het oog op het optrekken van het bedrag tot de vooropgestelde armoedenorm en gelijkschakeling van het bedrag alleenstaanden en samenwonenden

	Scenario 1: Armoedenorm EU_SILC 2004 (777 euro)			Scenario 2: Armoedenorm EU_SILC 2005 (822 euro)		
	Referentiebedrag op 1 januari 2008 ²⁶	Voorstel	% aanpassing	Referentiebedrag op 1 januari 2008 ²⁷	Voorstel	% aanpassing
Type leefloontrekker	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Samenwonende persoon	455,96	792,54	73,8	455,96	838,44	83,9
Alleenstaande persoon	683,95	792,54	15,9	683,95	838,44	22,6
Persoon die samenwoont met een gezin te zijnen laste	911,93	1.056,72	15,9	911,93	1.117,92	22,6

15. Het zijn de percentages, gerapporteerd in kolom 3 en 6 van Tabel 4 die we toepassen op alle door ons toegekende uitkeringen sociale bijstand voor

²⁶ Zie Steunpunt Armoedebestrijding (2008), feiten en cijfers, Hoeveel bedragen de minimumuitkeringen en het minimumloon?

²⁷ Zie Steunpunt Armoedebestrijding (2008), feiten en cijfers, Hoeveel bedragen de minimumuitkeringen en het minimumloon?

personen onder de 65 jaar. De resultaten van deze simulatie rapporteren we in Tabel 5.

Tabel 5: Simulatie van een % verhoging uitkeringen sociale bijstand voor personen jonger dan 65 jaar (%’s afgeleid van een voorstel dat het leefloon optrekt tot boven mogelijke armoedenormen en dat bedrag alleenstaanden en samenwonenden gelijkschakelt)

	Referentiejaar (miljoen Euro)	Baseline (miljoen Euro)	Post reform (miljoen Euro)	Verschil Post reform en Baseline als percentage van Baseline $100 * ((3) - (2)) / (2)$	
	(1)	(2)	(3)	(4)	
Scenario 1					
1	Sociale bijstand -65	1.907,34	2.248,16	3.020,52	34,35
2	Sociale bijstand +65		503,72	503,72	0,00
Scenario 2					
3	Sociale bijstand -65	1.907,34	2.248,16	3.314,12	47,41
4	Sociale bijstand +65		503,72	503,72	0,00

16. Voor een correcte interpretatie van het groeipercentage (zie kolom (4) in Tabel 5), dient opgemerkt te worden dat de ophoging van het leefloon, zoals hier gesimuleerd, ook tot gevolg heeft dat meer mensen een gedeeltelijke opname van een aanvullend leefloon zullen doen.

4.3 OPTREKKEN VAN EEN AANTAL GEWAARBORGDE MINIMUMUITKERINGEN TOT DE ARMOEDEGRENS

17. De derde vraag bij het wetsvoorstel vraagt naar de mogelijke kost voor de Staat van het optrekken van alle “gewaARBORGDE” minimumuitkeringen die momenteel onder die grens liggen. Wat verstaan dient te worden onder gewaARBORGDE minimumuitkeringen wordt in het wetsvoorstel of de bijhorende toelichting niet gespecificeerd. Strikt genomen zou men de oefening dus kunnen beperken tot de sociale bijstandsregelingen (leefloon, Inkomensgarantie voor ouderen en tegemoetkomingen voor personen met een handicap).²⁸ Wij kiezen hier voor een ruimere set van uitkeringen en focussen eerder op het aspect minimumuitkering en niet op het feit of het gaat om een gewaARBORGDE uitkering of niet. Welke minimumuitkeringen uiteindelijk in de selectie werden overgehouden, zal blijken uit wat volgt. Een mogelijke aanpassing van het leefloon zit in alle geval vevat in deze

²⁸ In deze interpretatie zijn gewaARBORGDE uitkeringen deze waarop een individu recht heeft zonder dat daar een arbeidsprestatie van het individu of een verwant tegenover staan.

hervorming. De bedenkingen die gemaakt werden met betrekking tot de oefening in sectie 4.1 zijn hier dus ook van toepassing.

18. We simuleren de mogelijke aanpassing van de minima opnieuw voor twee verschillende scenario's, i.e. één scenario waarbij de armoedenorm van 777 euro per maand het referentiepunt is en één scenario waarbij de armoedenorm van 822 euro per maand het referentiepunt is.
19. Indien voor een regeling het onderscheid gemaakt wordt tussen alleenstaanden en samenwonenden, wordt het bedrag van samenwonenden telkens opgetrokken tot het niveau van een alleenstaande. Voor wat de toepassing op het leefloon betreft, beperken we ons hier dus tot wat hierboven onder vraag 2 behandeld werd.
20. In Tabel 6 geven we voor beide scenario's de items die in dit voorstel mogelijk zouden kunnen aangepast worden. Voor ieder item geven we per scenario het bedrag dat op 1 januari 2008 van toepassing is, de bedragen die mogelijk geïmpliceerd worden door wat bedoeld wordt onder vraag 3 gesteld aan de Kamervoorzitter en de procentuele verhoging die op het bedrag van 1 januari 2008 zou moeten toegepast worden.

Tabel 6: Mogelijke gewaarborgde minima in euro per maand en procentuele aanpassing van deze bedragen met het oog op het optrekken van het bedrag tot de vooropgestelde armoedenorm

		Scenario 1: Armoedenorm EU_SILC 2004 (777 euro)			Scenario 2: Armoedenorm EU_SILC 2005 (822 euro)		
Type uitkering		Referentiebedrag op 1 januari 2008 ²⁹	Voorstel	% aanpassing	Referentiebedrag op 1 januari 2008 ³⁰	Voorstel	% aanpassing
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1	Leefloon: samenwonende persoon	455,96	792,54	73,8	455,96	838,44	83,9
2	Leefloon: alleenstaande persoon	683,95	792,54	15,9	683,95	838,44	22,6
3	Leefloon: persoon die samenwoont met een gezin te zijnen laste	911,93	1.056,72	15,9	911,93	1.117,92	22,6
4	Inkomensgarantie voor ouderen: alleenstaande	827,61	ongewijzigd	0,0	827,61	838,44	1,3
5	Inkomensgarantie voor ouderen: gehuwde of samenwonenden	551,74	ongewijzigd	0,0	551,74	1.117,92	1,3
6	Inkomensvervangende tegemoetkoming voor gehandicapten: categorie A	456,19	792,54	73,7	456,19	838,44	83,8
7	Inkomensvervangende tegemoetkoming voor gehandicapten: categorie B	684,29	792,54	15,8	684,29	838,44	22,5
8	Inkomensvervangende tegemoetkoming voor gehandicapten: categorie C	912,39	1.056,72	15,8	912,39	1.117,92	22,5
9	Primaire arbeidsongeschiktheid d werknemers vanaf 7 ^{de} maand (niet regelmatige werknemer): alleenstaande	684,06	792,54	15,9	684,06	838,44	22,6
10	Primaire arbeidsongeschiktheid d werknemers vanaf	684,06	792,54	15,9	684,06	838,44	22,6

²⁹ Zie Steunpunt Armoedebestrijding (2008), feiten en cijfers, Hoeveel bedragen de minimumuitkeringen en het minimumloon?

³⁰ Zie Steunpunt Armoedebestrijding (2008), feiten en cijfers, Hoeveel bedragen de minimumuitkeringen en het minimumloon?

	7 ^{de} maand (niet regelmatige werknemer): samenwonende							
11	Primaire arbeidsongeschikthei d werknemers vanaf 7 ^{de} maand (niet regelmatige werknemer): met gezinslast	911,82	1.056,72	15,9	911,82	1.117,92	22,6	
12	Invaliditeit werknemers (niet regelmatige werknemers): alleenstaande	684,06	792,54	15,9	684,06	838,44	22,6	
13	Invaliditeit werknemers (niet regelmatige werknemers): samenwonende	684,06	792,54	15,9	684,06	838,44	22,6	
14	Invaliditeit werknemers (niet regelmatige werknemers): met gezinslast	911,82	1.056,72	15,9	911,82	1.117,92	22,6	
15	Invaliditeit zelfstandigen (zonder stopzetting van het bedrijf): alleenstaande	814,06	ongewijz igd	0,0	814,06	838,44	3,0	
16	Invaliditeit zelfstandigen (zonder stopzetting van het bedrijf): samenwonende	722,80	792,54	9,6	722,80	838,44	16,0	
17	Invaliditeit zelfstandigen (zonder stopzetting van het bedrijf): met gezinslast	1.081,86	ongewijz igd	0,0	1.081,86	1.117,92	0,0	
18	Werkloosheidsuitkeri ng (zonder toeslag): alleenstaande	797,94	ongewijz igd	0,0	797,94	838,44	5,1	
19	Werkloosheidsuitkeri ng (zonder toeslag): samenwonende zonder gezinslast	598,00	792,54	32,5	598,00	838,44	40,2	
20	Werkloosheidsuitkeri ng (zonder toeslag): samenwonende met gezinslast	949,52	1.056,72	11,3	949,52	1.117,92	17,7	
21	Werkloosheidsuitkeri ng (met toeslag): alleenstaande, 50-54 jaar	849,42	ongewijz igd	0,0	849,42	ongewijz igd	0,0	

22	Werkloosheidsuitkering (met toeslag): alleenstaande, 55-64 jaar	933,40	ongewijzigd	0,0	933,40	ongewijzigd	0,0
23	Werkloosheidsuitkering (met toeslag): samenwonende (50-54): zonder gezinslast	690,04	792,54	14,9	690,04	838,44	21,5
24	Werkloosheidsuitkering (met toeslag): samenwonende (55-57): zonder gezinslast	768,82	792,54	3,1	768,82	838,44	9,1
25	Werkloosheidsuitkering (met toeslag): samenwonende (58-64): zonder gezinslast	845,00	ongewijzigd	0,0	845,00	ongewijzigd	0,0
26	Werkloosheidsuitkering (met toeslag): samenwonende met gezinslast	1.015,04	1.056,72	4,1	1.015,04	1.117,92	10,1
27	Wachttuitkering: alleenstaande >= 21 jaar	684,32	792,54	15,8	684,32	838,44	22,5
28	Wachttuitkering: alleenstaande: tussen 18 en 20 jaar	413,14	792,54	91,8	413,14	838,44	102,9
29	Wachttuitkering: alleenstaande: jonger dan 18 jaar	262,86	792,54	201,5	262,86	838,44	219,0
30	Wachttuitkering: samenwonende zonder gezinslast, gewoon en 18 of ouder	359,58	792,54	120,4	359,58	838,44	133,2
31	Wachttuitkering: samenwonende zonder gezinslast, gewoon en jonger dan 18	225,42	792,54	251,6	225,42	838,44	271,9
32	Wachttuitkering: samenwonende zonder gezinslast, bevoorrecht en 18 of ouder	383,24	792,54	106,8	383,24	838,44	118,8
33	Wachttuitkering: samenwonende zonder gezinslast, bevoorrecht en jonger dan 18	238,42	792,54	232,4	238,42	838,44	251,7
34	Wachttuitkering: samenwonende met gezinslast	925,08	1.056,72	14,2	925,08	1.117,92	20,8

35	Gewaarborgd gezinspensioen zelfstandige	1.081,91	ongewijz igd	0,0	1.081,91	1.117,92	0,0
36	Gewaarborgd pensioen alleenstaande zelfstandige	814,01	ongewijz igd	0,0	814,01	838,44	3,0
37	Gewaarborgd overlevingspensioen zelfstandige	814,01	ongewijz igd	0,0	814,01	838,44	3,0

21. De minimumuitkering primaire arbeidsongeschiktheid vanaf de 7de maand werd pas ingevoerd via een KB van 19 februari 2003. Om de mogelijke verhoging van dit minimum (zie lijnen 9, 10 en 11 Tabel 6) te simuleren, introduceren we dit minimum daarom eerst in het basisscenario waarmee de gesimuleerde hervorming vergeleken wordt.
22. De beschikbare gegevens bevatten geen aanduiding van wie personen met een handicap zijn. De mogelijke aanpassingen van de uitkeringen voor personen met een handicap (zie lijnen 6 tot en met 8 van Tabel 6) worden daarom niet opgenomen in de simulaties met MIMOSIS. Ze worden wel op een alternatieve manier berekend.
23. Voor de implementatie van de IGO-aanpassingen geldt net zoals bij de leefloon-aanpassingen, dat onze implementatie nu genereus is, in de zin dat het om een toepassing van de sociale bijstandsregels gaat op alle personen boven de 65 jaar.
24. Het onderscheid tussen regelmatige en onregelmatige werknemers is weliswaar voorzien in het model, maar kan wegens ontbrekende gegevens niet worden ingevuld. Daarom passen we de verhoging van de minima binnen de invaliditeit toe op alle minima (gevarieerd naar gezinstype).
25. De forfaitaire daguitkering van invalide zelfstandigen met gezinslast kan procentueel verhoogd worden voor de gevallen die geen bedrijfssluiting moeten ondergaan. Het onderscheid tussen alleenstaanden en samenwonenden wordt in het model echter niet gemaakt. We passen daarom het hoogste percentage van de twee mogelijke percentages toe op het forfait voor personen zonder gezinslast.
26. Voor de implementatie van de aanpassingen van de werkloosheidsuitkeringen zonder toeslag was het nodig om soms ook het maximum, dat correspondeerde met het aangepaste minimum, aan te passen omdat anders het maximum kleiner werd dan het minimum.
27. We beschikken niet over een exacte identificatie van de zelfstandigen die onder het recht op een minimumpensioen vallen. Wel observeren we het uitbetaalde bedrag aan respectievelijk het rustpensioen als alleenstaande en het overlevingspensioen. We vergelijken deze bedragen met de inkomensdrempel die van toepassing is voor het minimumpensioen en passen de procentuele verhoging op het bedrag toe indien het bedrag onder deze

drempel valt. We passen deze toets toe op de afzonderlijke bedragen en niet op de som van de twee.

28. Door toepassing van de percentages vermeld in Tabel 6, en rekening houdend met voorgaande bemerkingen, bekomen we de resultaten gerapporteerd in Tabel 7.

Tabel 7: Simulatie van een % verhoging van een aantal gewaarborgde minima (%’s afgeleid van een voorstel dat de minima optrekt tot boven mogelijke armoedenormen en het leefloonbedrag alleenstaanden en samenwonenden gelijkschakelt)

	Referentiejaar (miljoen Euro)	Baseline (miljoen Euro)	Post reform (miljoen Euro)	Vershil Post reform en Baseline als percentage van Baseline $100 * ((3) - (2)) / (2)$	
	(1)	(2)	(3)	(4)	
Scenario 1					
1	Speciale bijdragen sociale zekerheid	1.815,9	1.420,5	1.428,1	0,54
2	Sociale bijstand -65	1.907,3	2.248,2	2.929,1	30,29
3	Sociale bijstand +65		503,7	503,2	-0,00
4	Sociale bijstand	1.907,3	2.751,9	3.432,3	24,72
5	ZIV Werknemers	2.851,4	3.017,7	3.197,6	5,96
6	ZIV Zelfstandigen	150,2	95,5	99,1	3,80
7	Werkloosheidsuitkeringen	4.711,5	4.507,8	4.783,0	6,11
8	Gezinsbijslag werknemers	3.186,4	3.213,8	3.211,6	-0,07
9	Gezinsbijslag zelfstandigen	354,9	346,2	346,2	0,00
10	Pensioenuitgaven werknemers	12.809,9	13.221,0	13.221,0	0,00
11	Pensioenuitgaven zelfstandigen	1.875,6	1.708,3	1.708,3	0,00
12	Personenbelasting	32.524,5	31.975,2	32.038,6	0,20
Scenario 2					
13	Speciale bijdragen sociale zekerheid	1.815,9	1.420,5	1.429,3	0,62
14	Sociale bijstand -65	1.907,3	2.248,2	3.140,7	39,70
15	Sociale bijstand +65		503,7	513,5	1,93
16	Sociale bijstand	1.907,3	2.751,9	3.654,2	32,79
17	ZIV Werknemers	2.851,4	3.017,7	3.276,9	8,59
18	ZIV Zelfstandigen	150,2	95,5	101,5	6,21
19	Werkloosheidsuitkeringen	4.711,5	4.507,8	4.963,7	10,11
20	Gezinsbijslag werknemers	3.186,4	3.213,8	3.210,4	-0,10
21	Gezinsbijslag zelfstandigen	354,9	346,2	346,2	0,00
22	Pensioenuitgaven werknemers	12.809,9	13.221,0	13.229,9	0,07
23	Pensioenuitgaven zelfstandigen	1.875,6	1.708,3	1.730,6	1,31
24	Personenbelasting	32.524,5	31.975,2	32.077,4	0,32

29. Zoals blijkt uit de gegevens in Tabel 7 nemen, als gevolg van de doorgevoerde hervormingen, de speciale bijdragen sociale zekerheid toe. Dit

is het gevolg van het optrekken van de invaliditeitsuitkeringen voor werknemers, waarop een speciale bijdrage van 3,5% wordt ingehouden zolang de uitkering daarmee niet onder een vooropgesteld plafond terecht komt.

30. Hoewel de aanpassing van de regeling sociale bijstand in vraag 2 en vraag 3 op dezelfde manier geïmplementeerd wordt, is de toename van het budget sociale bijstand voor -65 jarigen, gerapporteerd in lijnen 2 en 14 van Tabel 7, toch minder uitgesproken dan de toename die vermeld wordt in respectievelijk lijnen 1 en 3 van Tabel 5. Dit is omdat onder vraag 3 een pakket van maatregelen geïmplementeerd wordt, waardoor een aantal gevallen die in vraag 2 nog wel onder de inkomensdrempels voor sociale bijstand terecht kwamen, dit onder vraag 3 niet meer doen.
31. Als gevolg van de hervormingen die onder vraag 3 geïmplementeerd worden, zou de kinderbijslag lichtjes kunnen afnemen (zie lijnen 8 en 20 van Tabel 7). Dit is een gevolg van het feit dat het sociaal supplement in de kinderbijslag enkel wordt uitbetaald indien de totale som aan vervangingsinkomsten onder een bepaald plafond blijft. Door het optrekken van sommige vervangingsinkomsten bij een gelijkblijvend plafond in de kinderbijslag, zal er na de hervorming in een aantal gevallen een overschrijding zijn van dit plafond, daar waar dit voor de hervorming niet het geval was.
32. De beperkte toename van de pensioenuitgaven voor werknemers in scenario 2 van vraag 3 (zie lijn 22 van Tabel 7) is een gevolg van de manier waarop zelfstandigenpensioenen in het model worden toegewezen aan respectievelijk het budget voor werknemers of zelfstandigen. Indien een individu twee pensioenen combineert wordt de totale last van zijn pensioenen toegewezen aan het stelsel dat overeenkomt met het hoogste van de twee pensioenbedragen.
33. Het optrekken van een aantal vervangingsinkomsten, zoals geïmplementeerd voor vraag 3, zou een beperkte toename van de personenbelasting tot gevolg kunnen hebben (zie lijnen 12 en 24 van Tabel 7).
34. Omdat we op basis van de beschikbare microgegevens geen onderscheid tussen regelmatige en onregelmatige werknemers kunnen maken, vormen de percentages in lijnen 5 en 17 van Tabel 7 een overschatting van de werkelijke verhoging van het budget. In 2006 werd voor 62,3 miljoen euro aan ziekte en invaliditeitsuitkeringen, uitgekeerd aan onregelmatige werknemers.³¹ Het totale budget aan RIZIV uitkeringen in het stelsel der werknemers voor 2006 werd geraamd op 3.592,38 miljoen euro.³² We veronderstellen daarom dat slechts 1,73% ($100 \cdot 62,3 / 3.592,38$) van het totale budget afkomstig is van

³¹ Zie RIZIV (2007), Tabel Niet regelmatige werknemer – dienstjaar 2006.

³² Zie FOD Sociale Zekerheid (2007), p. 31, lijn RIZIV-uitkeringen, kolom aanpassing september 2006.

onregelmatige werknemers. Indien het aantal individuen dat onderhevig is aan de minimumregeling gelijk verdeeld is over de regelmatige en onregelmatige werknemers, zal het optrekken van de minima voor onregelmatige werknemers alleen, het totale budget vermoedelijk verhogen met 0,10% in scenario 1 (1,73% van 5,96%) of met 0,15% in scenario 2 (1,73% van 8,59%). In de hoofdtekst rapporteren we de procentuele verhoging in geval van een aanpassing van alle minima voor ziekte en invaliditeit, omdat het onderscheid tussen regelmatige en onregelmatige werknemers niet kan doorgetrokken worden naar de andere gesimuleerde domeinen, in het bijzonder naar de raming van de aangepaste personenbelastingen.

35. Zoals reeds vermeld, simuleren we de aanpassing van de inkomensvervangende tegemoetkomingen voor gehandicapten niet op basis van MIMOSIS aangezien we niet over een aanduiding beschikken van het feit of iemand al dan niet gehandicapt is. We schatten de mogelijke kostprijs van deze aanpassing wel op basis van cijfers met betrekking tot de deelbudgetten van de verschillende integratietegemoetkomingen. We ramen de mogelijke kostprijs van het optrekken van de verschillende integratietegemoetkomingen door de procentuele verhogingen van de verschillende uitkeringen (zie lijnen 6, 7 en 8 in Tabel 6) toe te passen op de geobserveerde deelbudgetten. Deze werkwijze is enkel correct indien onder ieder budget enkel volledige uitkeringen zouden vallen en dus geen aanvullende uitkeringen. Het resultaat van deze oefening wordt voor beide scenario's gerapporteerd in Tabel 8.

Tabel 8: Schatting van de kostprijs van het optrekken van de inkomensvervangende tegemoetkomingen voor gehandicapten tot boven vooropgestelde armoedenormen

		Scenario 1: Armoedenorm EU_SILC 2004 (777 euro)		Scenario 2: Armoedenorm EU_SILC 2005 (822 euro)		
Type uitkering	Geschat budget op 1 januari 2008 in miljoen Euro ³³	% aanpassing ³⁴	Geschatte impact op het budget in miljoen Euro van 2007 (1+(2)/100)*(1)- (1)	% aanpassing ³⁵	Geschatte impact op het budget in miljoen Euro van 2007 (1+(4)/100)*(1)- (1)	
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
1	Inkomensvervangende tegemoetkoming voor gehandicapten: categorie A	110,79	73,7	81,65	83,8	92,84
2	Inkomensvervangende tegemoetkoming voor gehandicapten: categorie B	238,11	15,8	37,62	22,5	53,57
3	Inkomensvervangende tegemoetkoming voor gehandicapten: categorie C	94,83	15,8	14,98	22,5	21,34
4	Totaal			134,25		167,75

In tegenstelling tot de uitsplitsing tussen de regelmatige en niet regelmatige werknemers (zie het voorgaande punt), nemen we de totalen uit lijn 4 van Tabel 8 wel over in de hoofdtekst omdat we veronderstellen dat de weerslag van een verhoging van inkomensvervangende tegemoetkomingen geen weerslag heeft op andere domeinen.

³³ De hier gerapporteerde cijfers niet publiek beschikbaar. Ze werden geraamd op basis van gegevens van de Directie Generaal Personen met een Handicap van de Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid.

³⁴ Zie lijnen 6, 7 en 8 in kolom 3 van Tabel 6.

³⁵ Zie lijnen 6, 7 en 8 in kolom 6 van Tabel 6.